

Laidiens: 16.04.2013., Nr. 73
Oficiālās publikācijas Nr.: 2013/73.7

Ministru kabineta noteikumi Nr.186

Rīgā 2013.gada 2.aprīlī (prot. Nr.17 33.§)

Kārtība, kādā ierobežojama gaistošo organisko savienojumu emisija no iekārtām, kurās izmanto organiskos šķīdinātājus

Izdoti saskaņā ar likuma "Par piesārņojumu" 11.panta otrās daļas 20.punktu, 45.panta pirmo daļu un 46.panta otro daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā:

1.1. ierobežojama gaistošo organisko savienojumu emisija no iekārtām, kurās veic noteiktas darbības un izmanto organiskos šķīdinātājus;

1.2. operators kontrolē gaistošo organisko savienojumu emisiju gaisā, veic monitoringu un sniedz attiecīgu informāciju;

1.3. nodrošina informācijas pieejamību sabiedrībai par to iekārtu radīto gaistošo organisko savienojumu emisiju, kurās veic noteiktas darbības un izmanto organiskos šķīdinātājus.

2. Šo noteikumu prasības attiecas uz iekārtām, kurās veic vienu vai vairākas šo noteikumu 1.pielikumā minētās darbības, kā arī citas tehnoloģiski saistītas darbības, pārsniedzot šo noteikumu 2.pielikumā norādītos organisko šķīdinātāju patēriņa lielumus un radot gaistošo organisko savienojumu emisiju gaisā (turpmāk – gaistošos organiskos savienojumus emitējošas iekārtas).

3. Noteikumos lietoti šādi termini:

3.1. difūzā emisija – emisija, kas ietver gaistošo organisko savienojumu emisiju gaisā, augsnē un ūdenī un kas neietilpst izplūdes gāzēs un netiek savākta ar gaisa savākšanas sistēmām (ja šo noteikumu 2.pielikumā nav noteikts citādi), kā arī produkcijā esošos organiskos šķīdinātājus;

3.2. esoša gaistošos organiskos savienojumus emitējoša iekārta – 1999.gada 29.martā ekspluatācijā esoša iekārta vai iekārta, kuras darbībai ir saņemta atļauja vai par kuru Valsts vides dienesta reģionālajā vides pārvaldē (turpmāk – pārvalde) iesniegts iesniegums atļaujas saņemšanai pirms 2001.gada 1.aprīļa un kura nodota ekspluatācijā ne vēlāk kā 2002.gada 1.aprīlī;

3.3. gaistošie organiskie savienojumi – organiskie savienojumi, kuriem 293,15 K temperatūrā tvaika spiediens ir 0,01 kPa vai lielāks vai arī šāda gaistamība ir konkrētos izmantošanas apstākļos. Kreozota frakcija, kura pārsniedz

minēto tvaika spiedienu 293,15 K temperatūrā, tiek uzskatīta par gaistošo organisko savienojumu;

3.4. gaistošo organisko savienojumu masa – gaistošo organisko savienojumu saturs lietošanai gatavā produktā, kas izteikts g/l;

3.5. iespiedkrāsa – maisījums, kurā ietilpst organiskie šķīdinātāji, kas nepieciešami iespieddarbos, lai uz virsmas iespiestu tekstu vai attēlus;

3.6. izplūdes gāzes – gaistošo organisko savienojumu vai citas piesārņojošas vielas saturošas gāzes, kas izplūst no skursteņa vai gāzu attīrīšanas iekārtām un ko mēra kubikmetros stundā (m^3/h) standarta apstākļos (273,15 K temperatūrā un 101,3 kPa spiedienā);

3.7. jauna gaistošos organiskos savienojumus emitējoša iekārta – iekārta, kuras izmantošanai ir saņemta atļauja vai par kuru pārvaldē iesniegts iesniegums atļaujas saņemšanai pēc 2001.gada 1.aprīļa un kura nodota ekspluatācijā pēc 2002.gada 1.aprīļa;

3.8. kopējā emisija – difūzo un izplūdes gāzēs esošo emisiju summa;

3.9. laka – caurspīdīgs pārklājums, kas satur gaistošos organiskos šķīdinātājus;

3.10. maisījums – šo noteikumu izpratnē atbilst nozīmei, kas lietota 2006.gada 18.decembra Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr.1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH) un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, 3.panta 2.punktā;

3.11. organiskais savienojums – savienojums, kas satur oglekli un vienu vai vairākus ūdeņraža, halogēnu, skābekļa, sēra, fosfora, silīcija vai slāpekļa atomus, izņemot oglekļa oksīdus un neorganiskos karbonātus un bikarbonātus;

3.12. organiskais šķīdinātājs – gaistošs organisks savienojums, ko lieto atsevišķi vai kombinācijā ar citām ķīmiskām vielām vai maisījumiem un kas, ķīmiski nemainoties, šķīdina izejvielas, produktus vai atkritummateriālus vai ko izmanto par tīrīšanas līdzekli, disperģējošu vidi, viskozitātes korektoru, virsmas spraiguma korektoru, plastifikatoru vai konservantu;

3.13. organisko šķīdinātāju ievade – organisko šķīdinātāju daudzums, arī to daudzums maisījumos, ko izmanto, veicot darbības, ieskaitot iekārtā vai ārpus tās reģenerētos organiskos šķīdinātājus, ko aprēķina katru reizi, kad tos izmanto darbības veikšanai;

3.14. organisko šķīdinātāju patēriņš – kopējā organisko šķīdinātāju ievade iekārtā, kas emitē gaistošos organiskos savienojumus, izņemot no gaistošajiem organiskajiem savienojumiem reģenerētos organiskos šķīdinātājus atkārtotai izmantošanai, kalendāra gadā vai jebkurā citā 12 mēnešu ilgā laikposmā;

3.15. palaišanas un apturēšanas operācijas – operācijas, ko veic, lai sāktu vai pabeigtu kādu darbību, sāktu vai pabeigtu kāda aprīkojuma elementa vai tvertnes izmantošanu vai to sagatavotu darbam vai darba pārtraukšanai, izņemot darba fāzes, kas regulāri atkārtojas;

3.16. pārklājums – maisījums, kurā ietilpst organiskie šķīdinātāji, kas nodrošina virsmai dekoratīvu, aizsargājošu vai citu funkcionālu efektu;

3.17. reģenerēto organisko šķīdinātāju atkārtota izmantošana – no iekārtas reģenerētu organisko šķīdinātāju izmantošana tehniskiem vai komerciāliem mērķiem, ieskaitot to izmantošanu par degvielu un izņemot šādu reģenerēto organisko šķīdinātāju apglabāšanu kā atkritumus;

3.18. saistviela – maisījums, kurā ietilpst organiskie šķīdinātāji, kas nepieciešami atsevišķu produkta daļu sasaistei;

3.19. slēgti apstākļi – apstākļi, kuros iekārtu ekspluatē tā, lai attiecīgajās darbībās emitētie gaistošie organiskie savienojumi tiek uztverti un izvadīti pa skursteni vai gāzu attīrīšanas iekārtu un tādēļ nav uzskatāmi par pilnībā difūzo emisiju.

II. Iesniegums atļaujas saņemšanai un atļaujas nosacījumi

4. Lai darbinātu iekārtu, kurā veic vienu vai vairākas darbības, kas minētas:

4.1. likuma "Par piesārņojumu" 1.pielikuma sestās daļas 7.punktā un kas pārsniedz šajā apakšpunktā minēto organisko šķīdinātāju patēriņa jaudu, operators iesniedz pārvaldē iesniegumu A kategorijas atļaujas saņemšanai saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas reglamentē kārtību, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošas darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai;

4.2. šo noteikumu 1.pielikumā, operators iesniedz pārvaldē iesniegumu B kategorijas atļaujas saņemšanai saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas reglamentē kārtību, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošas darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai, ja:

4.2.1. organisko šķīdinātāju patēriņš gaistošos organiskos savienojumus emitējošā iekārtā pārsniedz šo noteikumu 2.pielikumā norādīto šķīdinātāju patēriņa lielumu;

4.2.2. esošajā gaistošos organiskos savienojumus emitējošā iekārtā paredzēts veikt būtiskas izmaiņas, pēc kurām organiskā šķīdinātāja patēriņš pārsniegs šo noteikumu 2.pielikumā norādīto šķīdinātāju patēriņa lielumu.

5. Šo noteikumu izpratnē par būtiskām uzskata tādas dienas vidējās maksimālās organisko šķīdinātāju ievades apjoma izmaiņas, kas esošajā ar projektēto jaudu strādājošā gaistošos organiskos savienojumus emitējošā iekārtā (izņemot iekārtas palaišanas un apturēšanas operācijas, kā arī remonta un apkopes periodus) salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu rada gaistošo organisko savienojumu emisijas palielināšanos:

5.1. par 25 %, ja šajā iekārtā tiek veikta kāda no šo noteikumu 2.pielikuma 1.tabulas 1., 3., 4., 5., 8., 10., 13., 16. un 17.punktā norādītajām darbībām un netiek pārsniegta tai noteiktā zemākā emisijas robežvērtība;

5.2. par 25 %, ja šajā iekārtā tiek veikta kāda no šo noteikumu 2.pielikuma 1.tabulas 2., 6., 7., 9., 11., 12., 14., 15., 18. un 19.punktā norādītajām darbībām un šķīdinātāju patēriņš šajā iekārtā ir mazāks par 10 tonnām gadā;

5.3. par 10 %, ja šajā iekārtā tiek veikta kāda no šo noteikumu 2.pielikuma 2.tabulā minētajām darbībām.

6. Ja esošajā gaistošos organiskos savienojumus emitējošā iekārtā veiktas būtiskas izmaiņas vai iekārta pēc izmaiņu veikšanas pirmo reizi iekļaujas šajos noteikumos minētajā darbības jomā, to iekārtas daļu, kurā veiktas būtiskas izmaiņas, uzskata par jaunu gaistošos organiskos savienojumus emitējošu iekārtu vai par esošu gaistošos organiskos savienojumus emitējošu iekārtu, ja kopējā visas iekārtas radītā emisija nepārsniedz to daudzumu, kas izdalītos gadījumā, ja būtiski mainīto daļu uzskatītu par jaunu gaistošos organiskos savienojumus emitējošu iekārtu.

7. Ja esošajā gaistošos organiskos savienojumus emitējošā iekārtā tiek veiktas būtiskas izmaiņas, pārvalde pārbauda iekārtas atbilstību šo noteikumu prasībām.

8. Ķīmiskās vielas vai maisījumus, ko tajos ietilpstošo gaistošo organisko savienojumu dēļ klasificē kā kancerogēnus, mutagēnus vai reproduktīvai sistēmai toksiskus un apzīmē ar vielas iedarbības raksturojumiem H340, H350, H350i, H360D vai H360F saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 16.decembra Regulu

Nr.1272/2008 par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu, operators iespējami īsā laikā aizstāj ar mazāk bīstamām vielām vai maisījumiem.

9. Operators nodrošina šo noteikumu 8. un 15.punktā minēto gaistošo organisko savienojumu emisiju slēgtos apstākļos.

10. Iekārtas palaišanas un apturēšanas laikā operators nodrošina iespējami mazu gaistošo organisko savienojumu emisiju, īstenojot atbilstošus piesardzības pasākumus. Nosacījumus minētās prasības izpildei iekļauj atļaujā.

III. Emisijas robežvērtību un mērķa emisijas limitu noteikšana

11. Gaistošos organiskos savienojumus emitējošām iekārtām piemēro emisijas robežvērtības, kas norādītas šo noteikumu 2.pielikumā, vai izstrādā emisijas limitu (turpmāk – mērķa emisijas limits) atbilstoši šo noteikumu 3.pielikumā minētajām prasībām.

12. Mērķa emisijas limitu nosaka saskaņā ar šādiem principiem:

12.1. gaistošo organisko savienojumu emisijas samazinājums, piemērojot mērķa emisijas limitu, ir tāds pats, kāds tas būtu, piemērojot emisijas robežvērtības katrai konkrētai šo noteikumu 2.pielikumā minētajai darbībai, vai mazāks;

12.2. ja lietošanā esošo šķīdinātāju aizstājēji, kuros ir samazināts organisko šķīdinātāju daudzums vai kuri nesatur organiskos šķīdinātājus, ir izstrādes procesā un nav pieejami vai izmantojami, laikposmu mērķa emisijas limita sasniegšanai nosaka līdz laikam, kad attiecīgo šķīdinātāju aizstājēji kļūst pieejami un izmantojami.

13. Mērķa emisijas limitu nepiemēro šo noteikumu 8. un 15.punktā minētajiem gaistošajiem organiskajiem savienojumiem.

14. Ja tiek emitēti šo noteikumu 8.punktā minētie gaistošie organiskie savienojumi un to kopējā masas plūsma ir 10 g/h vai lielāka, emisijas robežvērtība ir 2 mg/m³. Emisijas robežvērtību nosaka atsevišķu gaistošo organisko savienojumu masas summai, un to piemēro katrai šo noteikumu 2.pielikumā minētajai darbībai.

15. Ja tiek emitēti halogēnus saturoši gaistošie organiskie savienojumi, kuru vielas iedarbības raksturojums ir H341 vai H351 un kopējā masas plūsma ir 100 g/h vai lielāka, emisijas robežvērtība ir 20 mg/m³. Emisijas robežvērtību nosaka atsevišķu savienojumu masas summai, un to piemēro katrai šo noteikumu 2.pielikumā minētajai darbībai.

IV. Gaistošos organiskos savienojumus emitējošu iekārtu darbības kontrole un monitorings

16. Operators gaistošo organisko savienojumu izplūdes kanālu (kuri savienoti ar gāzu attīrīšanas iekārtām) gala izplūdes punktos mēra kopējo organisko oglekli:

16.1. nepārtraukti – ja gala izplūdes punktā tā emisija ir 10 kg/h vai lielāka;

16.2. periodiski (ne retāk kā reizi gadā) – ja gala izplūdes punktā tā emisija ir mazāka par 10 kg/h. Katrā mērījumu sērijā nodrošina vismaz trīs nolasījumus.

17. Paraugus ņem un testē testēšanas laboratorijās, kuras ir akreditētas atbilstoši standartam LVS EN ISO/IEC 17025:2005 "Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības" un LVS CEN/TS 15675:2008 "Gaisa kvalitāte. Stacionāro avotu izmešu mērījumi. EN ISO/IEC 17025:2005 pielietojums periodiskiem

mērījumiem". Kopējā organiskā oglekļa koncentrāciju nosaka ar liesmas jonizācijas detektoru vai citu metodi ar līdzvērtīgu vai labāku veikspēju.

18. Šo noteikumu 16.punktā minētie mērījumi nav nepieciešami, ja šo noteikumu 11.punktā norādīto emisijas robežvērtību un mērķa emisijas limitu ievērošanu var īstenot bez gāzu attīrīšanas iekārtu uzstādīšanas.

19. Operators nodrošina, ka gaistošos organiskos savienojumus emitējošas iekārtas radītā emisija atbilst vienai no šādām prasībām:

19.1. tā nepārsniedz šo noteikumu 2.pielikumā norādītās emisijas robežvērtības izplūdes gāzēs un difūzās emisijas robežvērtības vai kopējās emisijas robežvērtības, kā arī tiek ievērotas citas šo noteikumu 2.pielikumā minētās prasības katrai konkrētai darbībai;

19.2. tā nepārsniedz mērķa emisijas limitu.

20. Ja gaistošos organiskos savienojumus emitējošā iekārtā veic divas vai vairākas darbības un katra darbība pārsniedz šo noteikumu 2.pielikumā norādītos organisko šķīdinātāju patēriņa lielumus, operators nodrošina, ka:

20.1. attiecībā uz ķīmiskajām vielām vai maisījumiem, kuri marķēti ar vielas iedarbības raksturojumiem H340, H350, H350i, H360D, H360F, H341, H351, tiek ievērotas šo noteikumu 14. un 15.punktā minētās prasības;

20.2. attiecībā uz citām vielām – katras atsevišķas darbības radītā emisija atbilst šo noteikumu 21.punktā minētajām prasībām vai kopējā gaistošo organisko savienojumu emisija nepārsniedz emisiju, kas rastos, piemērojot emisijas robežvērtības katrai konkrētai šo noteikumu 2.pielikumā minētajai darbībai.

21. Ja mērījumi ir nepārtraukti, emisijas robežvērtības uzskata par ievērotām, ja neviena 24 stundu vidējā vērtība normālas ekspluatācijas vai darbības apstākļos (izņemot iekārtas palaišanu un apturēšanu, kā arī remonta un apkopes periodus) nepārsniedz emisijas robežvērtības un neviena stundas vidējā vērtība šajā periodā nepārsniedz emisijas robežvērtības vairāk par 1,5 reizēm.

22. Ja mērījumi ir periodiski, emisijas robežvērtības uzskata par ievērotām, ja visu nolasījumu vidējā vērtība nepārsniedz emisijas robežvērtības un neviena stundas vidējā vērtība šajā periodā nepārsniedz emisijas robežvērtības vairāk par 1,5 reizēm.

23. Izplūdes gāzēm pieļaujams pievienot citas gāzes, lai tās atdzesētu vai atšķaidītu, ja to nosaka atbilstošās tehnoloģijas. Nosakot piesārņojošo vielu masas koncentrācijas izplūdes gāzēs, pievienoto gāzu koncentrācijas netiek ņemtas vērā.

24. Lai pārbaudītu gaistošo organisko savienojumu emisijas atbilstību šo noteikumu 14. un 15.punktā norādītajām emisijas robežvērtībām, nosaka atsevišķu gaistošo organisko savienojumu masas summu. Emisija atbilst noteiktajai emisijas robežvērtībai, ja tā nepārsniedz atsevišķu gaistošo organisko savienojumu masas summu.

25. Gadījumos, kas nav minēti šo noteikumu 14. un 15.punktā, gaistošos organiskos savienojumus emitējoša iekārta atbilst šo noteikumu prasībām, ja kopējā organiskā oglekļa masa emisijā nepārsniedz noteiktās emisijas robežvērtības (ja šo noteikumu 2.pielikumā konkrētajai darbībai nav noteikts citādi).

26. Gaistošos organiskos savienojumus emitējošās iekārtas operators reizi gadā sagatavo iekārtai raksturīgo šķīdinātāju apsaimniekošanas bilanci atbilstoši šo noteikumu 4.pielikumam, kā arī pārskatu atbilstoši šo noteikumu 5.pielikumam.

27. Lai noteiktu gaistošo organisko savienojumu emisiju, veiktu šo noteikumu izpildes pārbaudi, apzinātos emisijas samazināšanas iespējas, kā arī sniegtu informāciju pārvaldei un sabiedrībai, gaistošos organiskos savienojumus